

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

О. М. ЗАДОРЖНА

ФОРМУВАННЯ
СВІТОГЛЯДНИХ ПЕРЕКОНАНЬ СТУДЕНТІВ
У ПРИРОДООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Монографія

Умань
ВПЦ «Візаві»
2018

УДК 378.017:502

З-15

Рекомендовано до друку Вченою радою Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 8 від 27 лютого 2018 р.)

Рецензенти:

О.В. Кучай

доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Н.В. Казанішена

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри біології та методики її викладання Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

С.В. Совгіра

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри хімії, екології та методики їх навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Задорожна О. М.

З-15 Формування світоглядних переконань студентів у природоохоронній діяльності : моногр. / О.М. Задорожна; МОН України Уманський держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. – 185 с.

У монографії подано наукові та практичні аспекти формування світоглядних переконань студентів у природоохоронній діяльності, розкрито зміст і уточнено сутність ключових понять, визначено структурні компоненти світоглядних переконань, показники; висвітлено методики визначення рівня сформованості світоглядних переконань та методику їх формування під час природоохоронної діяльності.

Рекомендовано для студентів та викладачів педагогічних університетів природничих дисциплін закладів вищої освіти.

УДК 378.017:502

© Задорожна О. М., 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНИХ ПЕРЕКОНАНЬ СТУДЕНТІВ У ПРИРОДООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА....	6
1.1. Стан розробленості проблеми в науковій літературі	6
1.2. Зміст ключових понять дослідження	27
1.3. Структура і зміст формування світоглядних переконань у студентів педагогічних університетів засобами природоохоронної діяльності	56
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА СФОРМОВАНOSTІ СВІТОГЛЯДНИХ ПЕРЕКОНАНЬ СТУДЕНТІВ У ПРИРОДООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	73
2.1. Аналіз стану сформованості світоглядних переконань студентів у природоохоронній діяльності в практиці педагогічних університетів...	73
2.2. Організація та методика проведення дослідно-експериментальної роботи	88
РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНИХ ПЕРЕКОНАНЬ СТУДЕНТІВ У ПРИРОДООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ	96
3.1. Модель формування світоглядних переконань студентів у природоохоронній діяльності	96
3.2. Обґрунтування педагогічних умов формування світоглядних переконань студентів у природоохоронній діяльності	105
3.3. Реалізація педагогічних умов формування світоглядних переконань студентів у природоохоронній діяльності	128
3.4. Інтерпретація результатів дослідно- експериментальної роботи	142
ВИСНОВКИ	155
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	158

ВСТУП

Початок XXI століття характеризує високий рівень антропогенного навантаження на природу. Розвиток виробництва та господарська діяльність людини зумовили погіршення екологічної ситуації та виникнення глобальних екологічних проблем в останні десятиліття. В умовах сучасної екологічної кризи вкрай актуальною стала проблема формування світоглядних переконань особистості сучасних студентів педагогічних університетів до природоохоронної діяльності, які в майбутньому вирішуватимуть освітні, виховні та інші проблеми молодого покоління і виконуватимуть культурологічні, громадянські та соціальні функції в суспільстві.

Сучасна українська освіта за умов євроінтеграції потребує фахівців нової формації, з високим рівнем кваліфікації, творчих, здатних приймати важливі рішення, зокрема й у справі природоохоронної діяльності.

У галузі педагогічної освіти важливе місце належить екологізації навчальних дисциплін і залученню молоді до природоохоронних дій. Про актуальність екологічної освіти майбутніх педагогів свідчать закони України «Про освіту» (1991), «Про вищу освіту» (2014), Концепції екологічної освіти України (2001), Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки та ін.

План заходів Міністерства освіти і науки України по реалізації Концепції екологічної освіти в Україні передбачає обов'язкове введення в навчальні програми з природничих, математичних та гуманітарних дисциплін основ екологічної освіти. У навчально-виховному процесі вищого навчального закладу екологічна складова покликана сприяти переходу набутих природоохоронних знань в особистісні переконання майбутніх педагогів.

Проблеми екологічної освіти і природоохоронної діяльності знайшли своє відображення в науковій літературі. Тематика охорони природи поступово переростає у проблему екологічної освіти і виховання та стає основою педагогічних досліджень О. Захлебного [94], І. Зверєва [97], І. Суравегіної [220], які заклали фундамент сучасної екологічної освіти й виховання. Концептуальні засади становлення екологічної освіти в Україні висвітлені в наукових працях В. Вербицького [35], Н. Лисенко [130], Л. Лук'янової [135], М. Сонної [215], С. Шмалей [243], Г. Щукіної [250] та ін.;

методичні, технологічні та організаційні аспекти природоохоронної діяльності й екологічного виховання під час природоохоронних дій висвітлені у працях Г. Білявського [20], В. Бровдія [27], С. Дерябо [64], І. Зверева [97], С. Іващенко [100], Л. Ілійчук [101], О. Локшини [133], Н. Мамедова [139], Г. Пустовіта [194], Н. Пустовіт [195], В. Шарко [246] та ін.

Еколого-парадигмальні підходи формування світоглядних цінностей до природи вивчали Л. Білик [16], О. Грошовенко [61], О. Колонькова [110], К. Маргламова [140], О. Плахотнік [173], Г. Тарасенко [226], Є. Флешар [237], Г. Ярчук [254] та ін.; екологічного світогляду – В. Вербицький [35], А. Кмець [108], Н. Негруца [153], Н. Немченко [155], Н. Нетребко [156], С. Совгіра [212] та ін; світоглядних знань – Л. Корміна [114]; екологічної культури – Н. Казанішена [103], Н. Кравець [117], Г. Тарасенко [227], Л. Фенчак [234] та ін. Окремі питання природоохоронної діяльності на державному рівні розкрито у працях про управлінську діяльність – В. Борейко [26], Н. Кривокульської [119], О. Максимович [138], Д. Стрільчук [217].

Однак результати дослідження ступеня наукової розробки проблеми екологічної освіти і виховання засвідчили, що практично поза увагою науковців залишається питання комплексного, системного дослідження проблеми формування світоглядних переконань студентів у природоохоронній діяльності.

Отже, соціальна значущість потреби вдосконалення процесу формування світоглядних переконань студентів у природоохоронній діяльності та недостатня розробленість цієї проблеми в теорії й практиці зумовили вибір теми дослідження – «Формування світоглядних переконань студентів у природоохоронній діяльності».

Наукове видання

О. М. ЗАДОРЖНА

ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНИХ ПЕРЕКОНАНЬ
СТУДЕНТІВ У ПРИРОДООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Монографія

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 16.02.2018 р. Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Ум. друк. арк. 12,3

Тираж 300 прим. Замовлення № 430

Видавничо-поліграфічний центр «Візаві»

20300, м. Умань, вул. Тищика, 18/19

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 2521 від 08.06.2006.

тел. (04744) 4-64-88, 4-67-77, (067) 104-64-88

vizavi-print.jimdo.com

e-mail: vizavi008@gmail.com